DOI: [10.32702/2307-2156-2021.1.30](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.1.30)

УДК 35.316

*В. В. Звірич,
к. м. н., здобувач кафедри управління та бізнес-адміністрування,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
ORCID ID: 0000-0002-3502-1886*

МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПОНЯТІЙНО- КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ

*V. Zvirych
PhD in Medical Sciences,
Candidate for a degree of the Department of Management and Business Administration,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk*

MECHANISM OF PUBLIC PERSONNEL MANAGEMENT IN THE HEALTHCARE SYSTEM: CONCEPTUAL AND CATEGORY APPARATUS

У процесі трансформаційних процесів у системі охорони здоров'я, які відбуваються в Україні на даному етапі, важливу роль відіграє механізм публічного управління персоналом. Оскільки від ефективності роботи персоналу залежатиме результативність усіх трансформаційних змін у галузі.

У сучасній науковій літературі існують різні наукові підходи до розуміння дефініції «механізм публічне управління персоналом у системі охорони здоров'я». З метою удосконалення розуміння сутності досліджуваної категорії у статті проаналізовано різні наукові підходи. Здійснено класифікацію наукових підходів до тлумачення сутності поняття «механізм публічне управління» та «персонал». На основі обґрунтування переваг і недоліків наукових підходів сформульовано удосконалене розуміння сутності поняття «механізм публічне управління персоналом у системі охорони здоров'я».

In the process of transformation processes in the health care system that are taking place in Ukraine at this stage, the mechanism of public personnel management plays an important role. Because the effectiveness of all transformational changes in the industry will depend on the efficiency of staff work. At this stage of development of the public administration system there is a low level of efficiency of the organization of staff work.

In the modern scientific literature, there are various scientific approaches to understanding the definition of "mechanism of public personnel management in the health care system." In order to improve the understanding of the essence of the studied category, the article analyzes various scientific approaches to the interpretation of the essence of the concepts: "mechanism of public administration" and "personnel in the public sphere". The classification of scientific approaches to the interpretation of the essence of the concept of "mechanism of public administration" with the division into 4 groups: 1) the mechanism of public administration as a tool for implementing the functions of public administration; 2) the mechanism of public administration as a set of institutions and bodies that carry out public administration; 3) the mechanism of public administration as a set of tools, methods, tools and principles of management; 4) the mechanism of public administration

as a set of other important sub-mechanisms, as well as studied the features and characteristics of these groups.

Based on the study of scientific approaches of different scientists to the interpretation of the concept of "staff" identified 2 main groups of scientists: 1) those who believe that staff - a set of production and administrative workers, ie in terms of quantitative or structural characteristics; 2) those who believe that the staff - is the personnel of the organization in terms of quality characteristics. Based on the substantiation of the advantages and disadvantages of different scientific approaches, we have formulated an improved understanding of the essence of the concept of "mechanism of public personnel management in the health care system".

Ключові слова: публічне управління; управління персоналом; система охорони здоров'я; дефініції; наукові підходи.

Keywords: public administration; personnel management; health care system; definitions; scientific approaches.

Постановка проблеми. Сучасне публічне управління у системі охорони здоров'я України перебуває у процесі активного реформування впродовж останніх 5-7 років. Очевидно, що існуюча система управління в охороні здоров'я є недосконалою і потребує зміни, проте важливим є окреслення оптимальних напрямів підвищення ефективності цієї галузі. Кінцевою метою ефективності системи управління у галузі охорони здоров'я є забезпечення здоров'я населення країни та рівня медичного захисту. Задля вирішення існуючих проблем у досліджуваній сфері важливим є обґрунтування комплексу наукових та прикладних підходів до удосконалення чи часткової зміни діючого механізму публічного управління у галузі охорони здоров'я нашої країни.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Дослідженням теоретичних засад функціонування механізму публічного управління у системі охорони здоров'я присвятили свої наукові праці так вітчизняні вчені як: О. Амосов, Г. Астапова, Г. Атаманчук, В. Кремін, Т. Максимова, В. Малиновський, Н. Нижник, В. Олуйко, О. Радченко, О. Федорчук та інші.

Проблематику управління персоналом досліджували такі вітчизняні вчені як: І. Баланюк, Л. Балабанова, О. Крушельницька, Г. Ларченко, Д. Мельничук, М. Русінко, О. Сардак, О. Судакова, Л. Федорняк, О. Шпикуляк, Г. Черевко, Р. Якубів та інші.

Водночас, слід зазначити, що комплексне поняття «механізм публічного управління персоналом у системі охорони здоров'я» практично не досліджене.

Мета роботи полягає у дослідженні різних наукових підходів до розуміння сутності поняття «публічне управління у системі охорони здоров'я», класифікація їх, дослідженні сутності поняття «персонал», а також обґрунтуванні напрямів удосконалення існуючих підходів й формулюванні понятійно-категоріального апарату даного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активні сучасні реформування у галузі охорони здоров'я розпочались у 2015 р. з прийняттям і впровадженням Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років [1]. Розробка цієї дорожньої карти кардинальних змін у сфері охорони здоров'я було зумовлено задекларованими реформуваннями (52 реформи) Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» [2].

Незважаючи на чітко задекларовані кроки поетапного реформування галузі охорони здоров'я на даний час існує багато проблем, неузгодженостей у їх реалізації, і як наслідок – розбалансована і «слабка» система охорони здоров'я. Це, в свою чергу, створює значні загрози для здоров'я і життя нації.

Базовою передумовою забезпечення удосконалення механізму публічного управління персоналу у галузі охорони здоров'я є дослідження науково-прикладної сутності, структури, призначення і ролі даного об'єкта.

Механізм публічного управління персоналом є складною системою з різними підсистемами, що впродовж існування суспільства часто змінювався. Крім цього даний об'єкт дослідження має свої відмінності у різних країнах світу. Проте науковці усіх країн активно досліджують це явище, оскільки воно є фундаментальним у забезпеченні розвитку держави та усієї системи управління галузями економічного життя.

Досліджуючи механізм публічного управління персоналом у галузі охорони здоров'я важливо обґрунтувати сутнісну будову та організацію цього механізму на практиці та його роль у забезпеченні розвитку держави загалом.

В Україні організаційна структура публічного управління персоналом у системі охорони здоров'я має складну ієрархічну будову з багатьма елементами, що взаємопов'язані між собою, але й часто повторюють одне одного. Очевидно, що першопричиною незадовільної роботи досліджуваної галузі є саме не чітка і не прозора організаційна структура. Це, в свою чергу, є важливою передумовою для налагодження оптимального механізму управління у галузі. Розглядаючи співвідношення механізму та організації, підкреслюємо, що вони є

чітко взаємопов'язані між собою і взаємовпливають на результативність одне одного. При цьому першовизначальною є організація, механізм залежить від неї.

У економічній енциклопедії поняття «організація» тлумачиться як «сукупність процесів або дій, що зумовлюють об'єднання елементів, частин у ціле, впорядкованість, взаємодія відносно незалежних частин цілого, зумовлена його будовою» [3, с. 644]. Тобто під організацією розуміється будова чи структура певного об'єкта. У даному дослідженні розглядаючи організацію публічного управління персоналом у системі охорони здоров'я розуміємо, що це є складна багато ієрархічна структура з різними категоріями працівників. У такому контексті визначення організації є тотожним до поняття «система». Під «системою» розуміється «комплекс елементів та їхніх властивостей, взаємодія між якими зумовлює появу якісно-нової сутності» [4, с. 361]. Тобто організація як галузь охорони здоров'я є живою системою, що перебуває у постійному русі.

Дефініція «механізм» у економічній енциклопедії визначається як «система, пристрій, спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності» [3, с. 355]. Тобто під механізмом розуміється порядок організації функціонування певного об'єкта. Вважаємо, що поняття «механізм» є складнішим, тому потребує детальнішого вивчення.

У Словнику іншомовних слів поняття «механізм» тлумачиться як «внутрішня будова, система чогось або сукупність станів і процесів з яких складається певне явище» [5, с. 316]. Тобто автори словника частково ототожнюють поняття «механізм» і «система».

Подібно до попереднього термін «механізм» тлумачиться і в інших словниках:

1) у Вільній енциклопедії – «система рухомих ланок або деталей, що призначена для передачі чи перетворення (відтворення) руху» [6];

2) в Академічному тлумачному словнику – «пристрій, що передає або перетворює рух» [7];

3) в Тлумачному словнику економіста за редакцією С.М. Гончарова – «пристрій, прилад, що здійснює ряд певних виробничих операцій» або «сукупність процесів, прийомів, методів, підходів або здійснення певних дій задля досягнення мети» [8, с. 185];

4) в Економічному словнику економіки та права – «сукупність організаційних структур, конкретних форм і методів управління, а також правових норм, за допомогою яких реалізуються діючі у конкретних умовах економічні закони» [9].

Узагальнюючи визначення поняття «механізм», що наведені у різних словниках, приходимо до висновку, що дана дефініція тлумачиться з технічної точки зору, а в публічному управлінні очевидно, що існує трохи інший підхід до цього терміну.

В Енциклопедичному словнику з державного управління виокремлено два основні поняття, що описують «механізм»: «механізм державного управління» та «механізм управління державною службою».

Механізми державного управління в Енциклопедичному словнику з державного управління тлумачиться як «способи розв'язання суперечностей явища чи процесу в державному управлінні, послідовна реалізація дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй форм і методів управління» [10, с. 418].

У цьому ж Енциклопедичному словнику з державного управління наводиться окреме поняття «механізм управління державною службою» як «засіб організації функціонування системи органів державної служби, де взаємопов'язані методи, засоби і принципи управління забезпечують її ефективну діяльність, спрямовану на реалізацію завдань та функцій держави» [10, с. 418]. Наведене визначення найчіткіше відображає сутнісні характеристики досліджуваного об'єкта, оскільки по-перше, показує чіткий взаємозв'язок з організацією як такою, а по-друге, охоплює методи і елементи, що забезпечують досягнення очікуваних результатів діяльності.

У сучасній науці немає однозначного єдиного підходу до розуміння сутності поняття «механізм публічного управління». На основі детального дослідження різних наукових підходів до розуміння сутності і ролі механізму публічного управління у загальній системі управління нами згруповано існуючі підходи науковців у 4 основні групи:

1) механізм публічного управління як інструмент реалізації функцій державного управління;

2) механізм публічного управління як комплекс інститутів і органів, які здійснюють державне управління;

3) механізм публічного управління як сукупність засобів, методів, інструментів і принципів управління;

4) механізм публічного управління як комплекс інших важливих підмеханізмів.

У таблиці 1 наведено сутнісні тлумачення поняття «механізм публічного управління» за I науковим підходом.

Таблиця 1.

I науковий підхід до розуміння сутності поняття «механізм публічного управління»

Наукові підходи	Сутність поняття «механізм публічного управління»	Автори визначень
I науковий підхід	Механізм публічного управління як інструмент реалізації функцій державного управління	1) Г. Атаманчук: «інструмент реалізації функцій держави та її виконавчої влади» [11, с. 125]
		2) О. Амосов: «сукупність форм і методів впливу територіальних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на реформування та функціонування економічних суб'єктів у всіх сегментах і ланках господарства» [12, с. 11]
		Г. Алмонд: три групи функцій механізмів державного управління: артикуляцію та агрегацію інтересів громадян, визначення та здійснення політичного курсу, а також виконання судових рішень [13, с. 115]

**Джерело: узагальнено автором на основі: [11, 12, 13]*

З табл. 1 видно, що науковці-прихильники I наукового підходу основну увагу при тлумаченні сутності механізму публічного управління приділяють його функціональній спрямованості, тобто розуміють його як інструмент реалізації основних функцій державного управління на різних рівнях. У такому випадку приходимо до висновку, що I науковий підхід носить функціональний характер.

У таблиці 2 представлено тлумачення дефініції «механізм публічного управління» за II науковим підходом.

Таблиця 2.

II науковий підхід до розуміння сутності поняття «механізм публічного управління»

Наукові підходи	Сутність поняття «механізм публічного управління»	Автори визначень
II науковий підхід	Механізм публічного управління як комплекс інститутів і органів, які здійснюють державне управління	1) В. Авер'янов: система органів виконавчої влади та сукупність правових норм, які забезпечують реалізацію державного управління [14, с. 36]
		2) Г. Астапова: система елементів організаційно-економічного впливу на процес управління [15, с. 279]
		3) Г. Атаманчук: складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління [16, с. 86]
		4) Ф. Шамхалов: цілий комплекс інститутів і органів, які тісно пов'язані між собою і складають єдину систему [17, с. 272]
		5) Р. Рудніцька: штучно створена складна система, призначена для досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби, інструменти державного впливу на об'єкт управління [18, с. 4]
		6) В. Кремінь та М. Горлач: сукупність державно-правових інститутів, організацій та установ, наділених владними і управлінськими повноваженнями [19, с. 470]

**Джерело: узагальнено автором на основі: [14-19]*

З табл. 2 видно, що науковців-прихильників II наукового підходу є суттєво більше ніж I наукового підходу і кожен з них, розуміючи під механізмом публічного управління комплекс інститутів, організацій, інституцій, структур чи елементів загалом надають даній дефініції ознаки структурної ієрархічної організації. Тому даний науковий підхід носить організаційний характер.

У таблиці 3 представлено тлумачення дефініції «механізм публічного управління» за III науковим підходом.

Таблиця 3.

III науковий підхід до розуміння сутності поняття «механізм публічного управління»

Наукові підходи	Сутність поняття «механізм публічного управління»	Автори визначень
III науковий підхід	Механізм публічного управління як сукупність засобів, методів, інструментів і принципів управління	1) І. Булаєв: сукупність форм, методів та інструментів управління [20, с. 32-34]
		2) В. Бакуменко та В. Князев: практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей [21, с. 64]
		3) В. Приходько: система, що призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має певну структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням [22, с. 6-8]
		4) Н. Нижник: складова частина системи управління, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта [23, с. 49]

*Джерело: узагальнено автором на основі: [20-23]

З табл. 3 видно, що науковці-прихильники III наукового підходу даючи визначення поняттю «механізм публічного управління» розуміють під ним сукупність засобів, інструментів, дій, що забезпечують реалізацію публічного управління, тобто даний науковий підхід носить забезпечуючий характер.

У таблиці 4 представлено тлумачення дефініції «механізм публічного управління» за IV науковим підходом.

Таблиця 4.

IV науковий підхід до розуміння сутності поняття «механізм публічного управління»

Наукові підходи	Сутність поняття «механізм публічного управління»	Автори визначень
IV науковий підхід	Механізм публічного управління як комплекс інших важливих підмеханізмів	1) М. Круглов: сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого вливу суб'єктів державного управління на діяльність об'єктів, що забезпечує узгодження інтересів учасників державного управління, які взаємодіють [24, с. 111]
		2) О. Федорчак: механізм публічного управління складається з механізмів: економічного; мотиваційного; організаційного; політичного; правового [25]
		3) Н. Нижник та В. Олуйко: система економічних, мотиваційних, організаційних, політичних та правових механізмів [26, с. 236]
		4) Р. Ларіна, А. Владзимирський, О. Балусьва: системи механізмів управління включає: економічні; мотиваційні; організаційні; правові механізми [27, с. 50-51]

*Джерело: узагальнено автором на основі: [24-27]

З табл. 4 видно, що науковці-прихильники IV наукового підходу даючи визначення поняттю «механізм публічного управління» розуміють під ним сукупність окремих підмеханізмів, які у взаємодоповненні забезпечують процес державного управління. У такому випадку приходимо до висновку, що IV науковий підхід носить структурно-елементний характер.

Узагальнюючи наведені вище наукові підходи до розуміння сутності дефініції «механізм публічного управління» приходимо до висновку, що дане поняття не достатньо розглядати лише як організаційну структуру, тобто подібно до II і IV підходів, а варто характеризувати з точки зору функціонального призначення та змістовного наповнення. Тобто у цьому контексті пропонуємо розмежувати 2 основні поняття: «організація» і «механізм» публічного управління. Організація, при цьому охоплює структурно-елементну будову досліджуваного об'єкта, а механізм включає організацію та процес функціонування цієї організації. Тому механізм є ширшим поняттям ніж організація.

Таким чином під «механізмом публічного управління» розуміємо систему, що охоплює сукупність організаційних структур та функціональних процесів (у них і між ними), засобів, методів та інструментів, які забезпечують реалізацію функцій державного управління.

Оскільки об'єктом даного дослідження є не загальний механізм публічного управління, а механізм управління персоналом в публічній сфері, то нижче наведено результати дослідження ще однієї категорії: «персонал».

В економічній енциклопедії під поняттям «персонал» мають на увазі «особовий склад установи, організації, підприємства, фірми, компанії або частина цього складу» [3, с. 764–765]; у інтернет-словнику «Вікіпедія» персонал тлумачиться як «колектив працівників або сукупність осіб, що здійснюють трудові функції на основі трудового договору» [28].

Аналіз наукових праць різних науковців свідчить про відсутність єдиного підходу до розуміння сутності даного поняття, проте узагальнюючи результати досліджень [29–32] приходимо до висновку, що більшість науковців розглядає персонал в розрізі одного з двох підходів:

1) персонал як сукупність виробничих та адміністративних працівників, тобто з точки зору кількісної чи структурної характеристики;

2) персонал як особовий склад організації за якісними характеристиками.

Погоджуємось з авторами-прихильниками як I, так і II наукового підходів, що при тлумаченні персоналу потрібно враховувати як кількісні, так і якісні характеристики, оскільки лише у їх поєднанні формується людський капітал організації. При цьому важливо враховувати специфіку роботи персоналу в одному з напрямів публічної сфери – охороні здоров'я.

Висновки. Узагальнюючи проведене вище дослідження понятійно-категоріального апарату наукового об'єкту приходимо до висновку, що механізм публічного управління персоналом у галузі охорони здоров'я – це система організаційних структур та функціональних процесів, засобів, методів та інструментів за допомогою яких реалізовується управління (підбір, оцінка, координація, мотивація, розвиток) працівниками різних категорій (держслужбовців, бюджетної і приватної сфери) та з різними кількісними та якісними характеристиками (стаж, досвід, освіта, вік, стать, особистісно-психологічні аспекти). Враховуючи складність і невідоротність процесу реформування системи охорони здоров'я в Україні, важливим є впровадження системних і планових організаційних змін в управлінні персоналом, бо без таких інноваційних впроваджень чимало очікуваних результатів від галузевих трансформацій можуть бути не досягнутими.

Список використаних джерел.

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>
2. Указ президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Економічна енциклопедія у 3-х томах. Т.2. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 846 с.
4. Економічна енциклопедія у 3-х томах. Т.3. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 936 с.
5. Словарь иностранных слов. 18-е изд. Москва: «Русский язык», 1989. 624 с.
6. Механізм. Вільна енциклопедія URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Механізм>
7. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/mekhanizm>
8. Гончаров С.М. Тлумачний словник економіста / С.М. Гончаров, Н.Б. Кушнір / [За ред. проф. С.М. Гончарова]. К.: Центр учб. літ., 2009. 264с.
9. Словари и энциклопедии на Академике. Энциклопедический словарь экономики и права. URL: http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_economic_law/?f=0JzQldCW0JQ=&t=0JzQmNCd0Jg=&nt=232&p=5.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
11. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. 3-е изд., доп. М : Изд-во ОМЕГА-Л, 2005. 584 с.
12. Амосов О. Ю. Перетворення механізмів державного регулювання економічного розвитку. Державне управління та місцеве самоврядування: Збірник наукових праць: У 2 ч. За заг. ред. Г. І. Мостового, Г. С. Одінцової. Х.: ХарПІДУ УАДУ, 2001. Вип. 2. С. 10 – 16.
13. Теория политики : Учебное пособие / под ред. Б. А. Исаева. – СПб. : Питер, 2008. – 464 с.
14. Державне управління в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. Д-ра юрид. наук, проф. В.Б. Авер'янова. — К.: СОМІ, 1999. — С. 35—39.
15. Астапова Г.В. Организационно-экономический механизм корпоративного управления в современных условиях реформирования экономики Украины / Г.В. Астапова, Е.А. Астапова, Д.П. Лойко. — Донецк, 2001. — С. 279.
16. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: курс лекций / Г.В. Атаманчук. — М.: Юридическая литература, 1997. — С. 86.
17. Шамхалов Ф. Теория государственного управления / Феликс Шамхалов. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 638 с.
18. Рудніцька Р. Механізми державного управління: сутність і зміст / Р. М. Рудніцька, О. Г. Сидорчук, О. М. Стельмах / За наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Лесечка, к.е.н., доц. А. О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 28 с.

19. Горлач М. Політологія : наука про політику : підручник [для студ. вищ.навч. закл.] / М. І. Горлач, В. Г. Кремень – К. : Центр учб. літератури, 2009. – 840 с.
20. Булеев И.П. Формирование организационно-экономического механизма управления предприятием по обработке цветных металлов / И.П. Бубенко. — Донецк: ИЕП НАН Украины, 1993. — С. 32—34.
21. Державне управління: словник-довідник / за заг. ред. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. — К.: УАДУ 2002. — 228 с.
22. Приходько В.П. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 15. С. 6-8.
23. Нижник Н. Системний підхід в організації державного управління : Навчальний посібник / Н. Р. Нижник, О. А. Машков / За заг. ред. Н. Р. Нижник. — К. : УАДУ, 1998. — 160 с.
24. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией. — М.: Русская деловая литература, 1998. — 356 с.
25. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління // Демократичне врядування. — 2008. - № 1. - Електронне наукове фахове видання. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf
26. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. посібник / За заг. ред. Нижник Н. Р., Олуйка В. М. — Л.: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2002. — 352 с.
27. Державний механізм забезпечення інформатизації системи охорони здоров'я: Монографія / Ларіна Р.Р., Владимирський А.В., Балуєва О.В.- Під заг. ред. В.В.Дорофійенко. - Донецьк: ТОВ“Цифровая типография”, 2008. - 252 с.
28. Персонал: Вільна енциклопедія URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB>
29. Черевко Г.В. Формування та використання персоналу в системі ресурсозабезпечення сільськогосподарських підприємств / Г.В. Черевко, Н.І. Василенка. — Львів: 2008. — 209 с.
30. Малік М.Й. Кадровий потенціал аграрних підприємств: управлінський аспект / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк. — К.: ННЦ «ІАЕ», 2005. — 370 с.
31. Якубів Р.Д. Класифікація персоналу підприємства: управлінський підхід / Р.Д. Якубів // Інноваційна економіка. — 2014. — № 3. — С. 131-136
32. Русінко М.І., Судакова О.І., Ларченко Г.О. Еволюція поняття «персонал підприємства» та теоретичні підходи до його визначення. Ефективна економіка № 3, 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3888>

References.

1. Official site of the Ministry of Health of Ukraine (2020), “National strategy for health care reform in Ukraine for the period 2015-2020”, available at: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf> (Accessed 9 January 2020).
2. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine (2020), “Decree of the President of Ukraine “On the Sustainable Development Strategy of Ukraine – 2020” of January 12, 2015 № 5/2015, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 9 January 2020).
3. Mocherny, S.V. (2001), *Ekonomichna entsyklopediia u 3-kh tomakh* [Economic encyclopedia in 3 volumes]. V.2. Vydavnychyj tsentr «Akademiia», Kyiv, Ukraine
4. Mocherny, S.V. (2001), *Ekonomichna entsyklopediia u 3-kh tomakh* [Economic encyclopedia in 3 volumes]. V.3. Vydavnychyj tsentr «Akademiia», Kyiv, Ukraine
5. Petrov, F.N. (1989), *Slovar' ynostrannykh slov* [Dictionary of foreign words], 18 rd ed, Russkyj iazyk, Moscow, Russia
6. Official site of the free encyclopedia Wikipedia (2020), “Mekhanizm” [Mechanism], available at: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Механізм> (Accessed 9 January 2020).
7. Official site of the electronic library “Ukraine” (2020), *Akademichnyj tlumachnyj slovnyk ukrains'koi movy* [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language], available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007554> (Accessed 9 January 2020).
8. Honcharov, S.M. (2009), *Tlumachnyj slovnyk ekonomista* [Explanatory dictionary of the economist], Tsentr navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
9. Official site of dictionaries and encyclopedias at the Academician (2020), *Entsyklopedycheskyj slovar' ekonomiky y prava* [Encyclopedic dictionary of economics and law], available at: <https://dic.academic.ru/> (Accessed 9 January 2020).
10. Kovbasiuko, Yu. V., Troshchyn'skyj, V. P., Surmin ,Yu. P. (2010), *Entsyklopedychnyj slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic dictionary of public administration], NADU, Kyiv, Ukraine.
11. Atamanchuk, H. V. (2005), *Teoriya hosudarstvennoho upravleniya* [Theory of public administration], 3 rd ed, OMEGA, Moscow, Russia.
12. Amosov, O. Yu. (2001), “Transformation of mechanisms of state regulation of economic development”, *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia: Zbirnyk naukovykh prats': U 2 ch.* [Public administration and local self-government: Collection of scientific works: 2 V.], Kharkiv, Ukraine, pp. 10-16.
13. Ysaeva, B. A. (2008), *Teoriya polityky* [Policy theory], St. Petersburg, Russia.

14. Aver'ianov, V.B. *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: navch. posib.* [Public administration in Ukraine: textbook], SOMY, Kyiv, Ukraine.
15. Astapova, H.V. (2001), *Orhanyzatsyonno-ekonomycheskyj mekhanizm korporatyvnoho upravleniia v sovremennykh usloviakh reformyrovaniia ekonomiky Ukrainy* [Organizational and economic mechanism of corporate governance in modern conditions of reforming the economy of Ukraine], Donetsk, Ukraine.
16. Atamanchuk, H.V. (1997), *Teoriia hosudarstvennoho upravleniia: kurs lektsyi* [Theory of public administration: a course of lectures], Yurydicheskaia lyteratura, Moscow, Russia.
17. Shamkhalov, F. (2002), *Teoriia hosudarstvennoho upravleniia* [Theory of public administration], ZAO «Yzdatel'stvo «Ekonomika», Moscow, Russia.
18. Rudnits'ka, R. (2005), *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia: sutnist' i zmist* [Mechanisms of public administration: essence and content], LRIDU NADU, Lviv, Ukraine.
19. Horlach, M. I. and Kremen, V. H. (2009), *Politolohiia: nauka pro polityku: pidruchnyk* [Political science: the science about politics: a textbook], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
20. Buleev, I. P. (1993), *Formirovanie organizatsionno-ekonomicheskogo mekhanizma upravleniia predpriatiem po obrabotke tsvetnykh metallov* [Formation of the organizational and economic mechanism of management of the enterprise on processing of non-ferrous metals], IEP NAN Ukrainy, Donetsk, Ukraine.
21. Kniazev, V. M. and Bakumenko, V. D. (2002), *Derzhavne upravlinnia: slovnyk-dovidnyk* [Public administration: a dictionary-reference book], UADU, Kyiv, Ukraine.
22. Prykhodko, V. P. (2013), “Mechanism of state regulation and management of economic security”, *Investytzii: praktyka ta dosvid*. No. 15., pp. 6-8.
23. Nyzhnyk, N. R. and Mashkov, O. A. (1998), *Systemnyi pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia: Navchalnyi posibnyk* [System approach in the organization of public administration: a textbook], UADU, Kyiv, Ukraine.
24. Kruglov, M. I. (1998), *Strategicheskoe upravlenie kompaniei* [Strategic management of the company], Russkaia delovaia literatura, Moscow, Russia.
25. Fedorchak, O. V. (2008), “Classification of public administration mechanisms”, *Demokratychni vriaduvannia*, No. 1, available at: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf (Accessed 9 January 2020).
26. Nyzhnyk, N. R. and Oluiko, V. M. (2002), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: naukovy, pravovy, kadrovi ta orhanizatsiini zasady: Navchalnyi posibnyk* [Public administration in Ukraine: scientific, legal, personnel and organizational principles: Textbook], Vydavnytstvo univertsytetu “Lvivska Politekhnikha”, Lviv, Ukraine.
27. Larina, R. R., Vladzmyrskyi, A. V. and Baluieva, O. V. (2008), *Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia informatyzatsii systemy okhorony zdorovia: Monohrafiia* [State mechanism for informatization of the health care system: Monograph], TOV “Tcifrovaia tipografiia”, Donetsk, Ukraine.
28. Wikipedia: free encyclopedia (2019) “Personnel”, available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB> (Accessed 9 January 2020).
29. Cherevko, H. V. and Vasylenka N. I. (2008), *Formuvannia ta vykorystannia personalu v systemi resursozabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv* [Formation and use of personnel in the system of resource provision of agricultural enterprises], Lviv, Ukraine.
30. Malik, M. Y. and Shpykuliak, O. H. (2005), *Kadrovyyi potentsial ahrarnykh pidpriemstv: upravlinskyi aspekt* [Personnel potential of agricultural enterprises: management aspect], NNTs “IAE”, Kyiv, Ukraine.
31. Yakubiv, R. D. (2014), “Classification of enterprise personnel: management approach”, *Innovatsiina ekonomika*, No 3, pp. 131-136.
32. Rusinko, M.I., Sudakova, O.I. and Larchenko, H.O. (2015), “The evolution of the concept of ‘enterprise personnel’ and theoretical approaches to its definition”, *Efektivna ekonomika*, No. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3888> (Accessed 9 January 2020).

Стаття надійшла до редакції 11.01.2021 р.